

Essentiële Zorg – Kernsamenvatting Whitepaper

Samenvatting

Essentiële zorg vormt de basis van persoonsgerichte, veilige en relationele zorg. Het gaat om fysieke, psychosociale en relationele behoeften die voor iedere patiënt gelden. In Nederland groeit het bewustzijn, maar de toepassing in praktijk, onderwijs en beleid is nog versnipperd. De whitepaper biedt een gedeeld kader en richting voor verdere ontwikkeling.

Introductie

Door personeelstekorten, complexere zorg en hoge werkdruk komt juist de basis van goede zorg onder druk te staan. De whitepaper verduidelijkt wat essentiële zorg is, waarom het belangrijk is en welke stappen nodig zijn om het duurzaam te versterken.

Essentiële Zorg

Het internationale Fundamentals of Care Framework beschrijft drie kerndimensies:

- een vertrouwensvolle relatie
- integratie van fysieke, psychosociale en relationele behoeften
- een ondersteunende zorgcontext

In Nederland wordt het raamwerk herkend, maar nog onvoldoende toegepast.

Huidige situatie

De zorgvraag stijgt, terwijl personeelstekorten toenemen. Hierdoor raakt essentiële zorg vaak ondergesneeuwd door taakgericht werken. Initiatieven zoals Basic Care Revisited en Beter Doen Beter Laten benadrukken het belang, maar structurele verankering ontbreekt nog.

Onderzoek

Tien jaar onderzoek toont dat verpleegkundigen het raamwerk zien als passend bij hun vak. De uitvoerbaarheid hangt echter sterk af van organisatie en beleid. Diverse lectoraten, leerstoelen en promoties dragen bij aan verdere onderbouwing.

Best Practices

Voorbeelden uit de praktijk laten zien dat integrale benaderingen werken.

Uitdagingen

Hoewel Essentiële Zorg steeds meer aandacht krijgt, blijft de structurele integratie in praktijk, onderwijs en beleid achter. In de praktijk is het lastig om alle facetten van Essentiële Zorg te overzien en persoonsgericht te integreren, omdat interventiegericht en taakgericht werken vaak de boventoon voert. Daarnaast is het een uitdaging om zorg écht samen met de patiënt af te stemmen en besluiten te nemen vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid. In het onderwijs worden onderdelen van Essentiële Zorg wel aangeboden, maar niet als samenhangend geheel, waardoor studenten onvoldoende leren klinisch te redeneren vanuit een duidelijke visie op verpleegkundige zorg. In beleid ligt de nadruk nog te vaak op efficiency, terwijl passende zorg vraagt om een balans. Hierdoor blijft de basis van goede zorg kwetsbaar en versnipperd.

Opleiden

Essentiële zorg is aanwezig in opleidingen, maar niet als samenhangend geheel. Door het raamwerk centraal te stellen, ontstaat een gedeelde taal en een consistent referentiekader dat studenten ondersteunt bij het leveren van veilige, persoonsgerichte en relationele zorg en preventie in een steeds complexere zorgomgeving, waar nodig ondersteund door technologie. Studenten worden beter toegerust voor de toekomstige zorgvraag.

Praktijk

In alle sectoren lopen projecten die essentiële zorg versterken, zoals predictiemodellen, comfortzorg, de-implementatie en relationele zorgmodellen. De beweging richting integrale zorg is zichtbaar, maar vraagt aandacht voor samenhang.

Beleid en Managers

Managers zijn cruciaal in het creëren van ruimte voor relationele zorg en professionele autonomie. Internationale kaders (WHO, EU, Magnet®) sluiten aan bij het raamwerk en benadrukken mensgerichte zorg.

Professionele Identiteit

Essentiële zorg vormt de kern van het verpleegkundig beroep. Door dit expliciet te maken, wordt de beroepsidentiteit versterkt. De herziening van de beroepscode biedt kansen om dit te verankeren.

Internationaal Perspectief

Wereldwijd is een beweging zichtbaar richting geïntegreerde, mensgerichte zorg. Het ILC-raamwerk sluit aan bij WHO- en EU-strategieën en biedt handvatten voor implementatie.

Gaps & Richting

Implementatie blijft achter door versnippering en gebrek aan praktische tools. De whitepaper benoemt vervolgstappen.

Conclusie & Call to Action

Essentiële zorg is de kern van goede zorg, maar nog onvoldoende verankerd. Essentiële zorg vormt het fundament van veilige, mensgerichte en geïntegreerde zorg. De internationale beweging (WHO, EU, Magnet®, ILC) laat zien dat landen wereldwijd dezelfde richting op bewegen: zorg moet niet langer gefragmenteerd, taakgericht of systeemgedreven zijn, maar georganiseerd rondom mensen, relaties en context. Nederland beschikt over sterke bouwstenen, maar deze worden nog onvoldoende verbonden tot één samenhangende beweging.

De whitepaper roept zorgorganisaties, onderwijs, verpleegkundigen, onderzoekers en beleidsmakers op om gezamenlijk te werken aan structurele versterking van essentiële zorg.